

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

IV. Quòd religio cunctis gentibus ab eodem praedicata, nec nova sit nec peregrina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

tuorum. Et mox: Ex utero ante luciferum genuit te. Juravit Dominus, & non poenitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Hic porro Melchisedech in sacris libris inducitur Sacerdos DEI altissimi, sed non ejusmodi qui confecti alicujus olei unctione consecratus, nec qui generis successione apud Hebræos Sacerdotium sit adeptus. Idcirco secundum illius ordinem, non autem secundum ordinem aliorum, qui figuras duntaxat & signa susceperant, Servator noster cum jurisjurandi adjectione CHRISTUS & Sacerdos renuntiatus est. Unde etiam Scriptura non illum apud Judæos corporaliter unctum fuisse commemorat, neque ex tribu Sacerdotum oriundum, sed ex DEO ipso ante luciferum, id est, ante fabricam mundi editum esse, & immortale nullique obnoxium senio Sacerdotium in perpetuum obtinere. Cæterum incorporeæ ac divinæ quæ in illo est potestatis illud maximum & evidentissimum indicium sit, quod solus ipse ex omnibus ad hanc usque ætatem ab universis qui orbem terrarum incolunt hominibus CHRISTUS cognominatur, & communi omnium consensu ac testimonio prædicatur, eoque vocabulo tum à Græcis, tum à Barbaris ubiq; celebratur: Quodque ab omnibus qui sacris ipsius initiati per orbem degunt, honore quidem ut Rex, admiratione supra Prophetam, gloria verò ut verus solusque DEI Pontifex hactenus afficitur: Quod denique utpote DEI sermo qui ante ævum omne substituerit, & qui augustum decus à Patre acceperit, adoratur perinde ut Deus. Sed illud præ omnibus singulari admiratione dignum est, quod nos qui illius numini devoti sumus, non voce solum ac verborum sono, sed omni mentis affectu eum colimus, adeo ut illius confessionem vite nostræ libentissime anteponamus.

CAPUT IV.

Quod Religio cunctis gentibus ab eodem prædicata nec nova sit nec peregrina.

Cum hoc cap. confer cap. 5. Nicephor. lib. 1.

HÆC igitur ante rerum gestarum narrationem à me necessario præmissa sint, ne quis Servatorem ac Dominum nostrum Jesum Christum ob recentem temporum memoriam quibus inter homines versatus est in carne, no-

A με, ὡς ἀνθρώπος ἐχθρὸς σε ὑποπόδιον τῆς ποδῶν σε. Ἐκ γὰρ σε ἀπὸ ἐωσφόρου ἐγέννησά σε. ὡμοσε Κύριος, ἃ ἐμέλα μεληθήσεται σου εἰς ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ὅσα ἃ εἰσάγεται ἐν τοῖς ἱεροῖς λόγοις ὁ Μελχισεδέκ, ἱερεὺς τῆς Θεότητος ὑψίστου, ὅτι ἐν σκιδασμῷ πνί χρίσματος ἀναδεδείκται, ἀλλ' ἐδὲ διαδοχὴ ἡνίκας προσήκων τῇ καθ' ἑραίας ἱεροσύνη, διό κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἄλλων σύμβολα ἃ τύπας ἀνέληφόντων, Χειρὸς ἃ ἱερεὺς μετ' ὅρκου παλάτης ψεῦδος ὁ ζωὴς ἡμῶν ἀνιγγομένη. ὅθεν ἐδὲ σωματικῶς παρὰ ἰσχυροῖς χειρὶν αὐτὸν ἡ ἱστορία παρὰ ἰδῶσιν ἀλλ' ἐδὲ ἐκ φυλῆς τῶν ἱερωμένων ἡρώδης. ὅθεν αὐτὸς τῆς Θεοῦ παρὰ ἐωσφόρου μὲν, τετέστι παρὰ τῆς τῆς κόσμου συστάσεως ἐσωμένην, ἀθάνατον δὲ ἐκ ἀγήρω τῶν ἱεροσύνην εἰς τὸν ἀπείρῳ αἰῶνα διακατέχοντα. τῆς δ' εἰς αὐτὸν ἡρώδης ἀσωμάτως ἐκ τῆς διωκόμεως μέλας ἐναργὲς τεκμήριον, τὸ μόνον αὐτὸν ὅτι ἀπάντων τῶν πᾶσι εἰσελκνυμένων πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις καθ' ὅλας τῆς κόσμου Χειρὸν ἐπιφηνίξας, ὁμολογεῖσθαι τε ἃ μαρτυρεῖται παρὰ πάντων ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ, παρὰ τε ἑλλήσι καὶ βαρβάρῃς μνημονεύσας. καὶ εἰσέπει καὶ νῦν παρὰ τοῖς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην αὐτὸς διασώτῃς ἡμᾶς μὲν ὡς βασιλεὺς θαυμάζοντας δὲ ὑπερπροφῆτην, δοξάζοντας ὡς ἀληθεῖ καὶ μόνον Θεοῦ δεξιερῆα καὶ ἐπὶ πᾶσι τέτοις, οἷα Θεοῦ λόγον προνοῶν, καὶ παρὰ αἰῶνων ἀπάντων ἐσωμένην, τὴν τε σεβασμιον πμὴν παρὰ τοῦ πατρὸς ὑπεληφόντα, ἃ προκυνεῖται ὡς ἀνὰ Θεόν. τότε μὲν ἀπάντων παρὰ δοξάζοντα, ὅτι μὴ φωναῖς αὐτὸ μόνον καὶ ῥημάτων ὑσφοῖς αὐτὸν γεραίρομεν οἱ καθ' ὅσους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παση διαθήσει ψυχῆς. ὡς καὶ αὐτῆς προημῶν τῆς ἐαυτῶν ζωῆς τὴν εἰς αὐτὸν μαρτυρίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ὅτι ὁ νεώτερος καὶ ἐξῆς ἢ ὁ πρότερος τῆς ἀπὸ αὐτοῦ κατὰ γένεσιν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐνιστάται.

ΤΑῦτα μὲν οὖν ἀναγκαίως παρὰ τῆς ἱστορίας ἐνταυθα μοι κείσθω, ὡς ἀνὰ μὴ νεώτερος πρὸς εἶναι νομίσας τὸν ζωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, διὰ τῆς τῆς ἐκείνου πολυλείας αὐτῆς χεῖρας ἵνα δὲ μετὰ τὴν διδασ-

σταλάν αὐτὸν εἶναι καὶ ξένω, ὡς αὐτὸς ἔπει-
 νεν καὶ μηδὲν τῶν λοιπῶν διαφέρειν. ὁ ἀνθρώ-
 πων συστάς ἀνὸς ἡμετέρας, ὅτε βραχέα καὶ
 περὶ τῆς διαλέξεως. ἀρπύριον ὁμολογέμε-
 νως τῆς ὁσίων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρε-
 σίας νεωστὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπὶ λαμψάνης,
 νέον ὁμολογούμενως ἐθνῶν καὶ μικρῶν καὶ ἐπὶ
 γνώσεσιν τῆς ἰδρυμένης, ἀλλὰ καὶ πάντων
 ἐθνῶν πολυανθρωπότητος τε καὶ θεοσεβείας.
 Τὸν ταύτην τε ἀνάλειψεν καὶ ἀήτητον ἢ καὶ
 ἐσαεὶ τῆς αἰῶνος Θεοῦ βοήθειας τυγχάνει. χρο-
 νίων παρθενίας ἀρήτοις ἀθροῦς ἕως ἀνα-
 πέφινε, τὸ αἰὶν τοῖς πᾶσι τῆς Χριστοῦ παρ-
 σινοῦς ἐπὶ λαμψάνης. τὴν καὶ παρὰ τῶν
 κατεπλάγη πρὸς Θεοῦ πνεύματος ὁφθαλμῶν
 τὸ μέλλον ἐσέειδε παρθενοῦσας, ὡς καὶ τὰδε
 ἀναφθιγγάνει. πρὸς ἡμετέρας ταῦτα; καὶ πρὸς
 ἐλάλησεν ἕως; εἰ ὡς δὲ γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.
 καὶ εἰ ἐτέχθη ἐθνῶν εἰς ἀπάξ. ὑποσημαίνει
 δὲ πρὸς ἐπὶ μέλλουσιν ὁ αὐτὸς παρσηγορί-
 αν, λέγων τοῖς δὲ δαλυσταῖς μοι κληθῆσθαι ὀνο-
 μα καὶ νόν, ὁ ἐυλογηθῆσθαι ἐπὶ τῆς γῆς. ἀλλ'
 εἰ καὶ νέος ὡς ἡμεῖς, καὶ τὸ καὶ νόν ὄν-
 τως ὄνομα τὸ χριστιανῶν δὲ πρὸς αἰῶνος
 ἐθνῶν γνωρίζεται, ὁ βίβλος δὲ οὐκ ὁμῶς καὶ τῆς
 ἀγωγῆς ὁ τὸ πρὸς αὐτοῖς ἐνσεβείας δόξα-
 σιν, ὅτι μὴ ἐν αἰῶνι ἡμῶν ἐπὶ πλάσσει,
 ἐκ πρώτης δὲ ὡς εἰπὴν ἀνθρωπογονίας φυ-
 σικαῖς ἐνοίαις τῶν παλαιῶν θεοφιλῶν ἀν-
 δρῶν κατωρθέτο, ὡς δὲ πρὸς ἐπὶ δεικνύει.
 καὶ νέον, ἀλλὰ καὶ αἰὶν πᾶσιν ἀνθρώποις δὲ
 χαριότητι ἐπὶ λαμψάνης ἐθνῶν, τοῖς πᾶσι καὶ
 αὐτὸ γνωρίμων, τὸ ἐξαιῶν τυγχάνει. λόγοι
 δὲ αἰὶν τὴν καὶ γράμματα παλαιὰς ἀν-
 δρας περὶ ἡμετέρας, ἀπὸς μὲν καὶ δεικνύει βρα-
 χείας, ἀλλ' ὁμῶς ἐνσεβείας καὶ δικαιοσύνης καὶ
 πάσης τῆς λοιπῆς διενεργούσας δὲ πρὸς
 μὲν γὰρ καὶ ἀκακισμῶς, διαφορᾶς μὲν ὅτι
 καὶ ἔστιν, ἐτέρως τῶν τε ὡς παίδων καὶ
 ἀπογόνων, ἀτὰρ καὶ τὸν Ἀβραάμ, ὃν δὲ χη-
 γόν καὶ παρπατορεῖ σφῶν αὐτῶν παῖδες
 ἐξαιῶν ἀνέχεται. πάντας δὲ ἐκείνας δικαιο-
 σύνη μεμαρτυρημένους, δὲ αὐτὸς τοῦ Ἀβρα-
 ἀμ ἐπὶ τὸν πρῶτον ἀνέστην ἀνθρώπον, ἐργῶ
 χριστιανούς εἰ καὶ μὴ ὀνόματι παρσηπῶν
 πρὸς, ὅτι ἀνέκτος βαλὼν τὸ ἀληθείας. ὁ
 γὰρ τι δηλοῦν ἐβέλαι τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ,

A vellum esse existimet. Jam verò ne quis
 doctrinam ejus novam atque peregrini-
 nam, utpote à novello quodam, nihil-
 que à reliquis hominibus discrepante
 compositam suspicetur, pauca etiam
 de istà dicamus. Cum Servatoris nostri
 Christi præsentia cunctis hominibus
 recens illuxisset, gens ut fatendum est,
 nova, non-exigua tamen illa nec infir-
 ma neque in abdito terrarum angulo
 sita, sed omnium nationum populosissi-
 ma ac religiosissima; inexpugnabilis
 adhuc & invicta eò quòd Dei auxilio
 semper munita sit, statutis ab arcana
 Dei providentia temporibus repente
 B in lucem emerfit, Christi nomine apud
 omnes ubique nobilitata. Hanc Pro-
 pheta quidam divini spiritus oculo cùm
 prospexisset, tantà admiratione per-
 cussus est, ut his vocibus exclamaret:
 Quis audivit talia? & quis sic locutus
 est? Nunquid parturit terra in una die?
 & nunquid gens edita est uno partu?
 Epla. 66.
 62.
 ipsam verò appellationem idem Pro-
 pheta designat, hæc dicens: Et servien-
 tibus mihi imponetur nomen novum,
 quod benedicetur in terra. Verùm tam-
 eti absque controversia novelli fumus,
 C & hoc novum certè Christianorum
 nomen nuper omnibus innotuit; se-
 dam tamen rationemque vivendi non
 recens à nobis compositam, sed jam
 inde à primo (ut ita dicam) conditu ge-
 neris humani, ex notionibus à natura
 insitis, ab hominibus Deo acceptis
 institutam atque excultam fuisse, sic
 demonstrare conabimur. Hebræorum
 gentem haudquaquam recentem esse,
 sed vetustatis gratià apud omnes in ho-
 nore haberi cunctis notissimum est.
 Sunt apud eam prisca monumenta, in
 quibus continentur res gestæ veterum
 quorundam virorum, qui licet rari ac
 perpauci, religione, justitià, ac ceteris
 virtutibus reliquos omnes longè supe-
 rarunt. Et ante diluvium quidem non-
 nulli commemorantur: post diluvium
 D autem alii, partim ex Noe liberis, par-
 tim ex eorum posteris. Inter quos et-
 iam Abraham quem quidem condito-
 rem auctoremque generis sui jactant
 Hebræi. Quòd si quis omnes illos, quo-
 rum justitia tam illustri testimonio
 comprobata est, ab Abraham initio
 sumpto, ad primum usq; hominem re-
 currens, Christianos non quidem no-
 mine sed re ipsa fuisse affirmet, is certè
 non procul à veritate aberraverit. Nam
 cum Christiani nomine nihil aliud signi-

ficetur, quam vir qui per Christi cognitionem atque doctrinam modestiā, iustitiā, tolerantia, fortitudine & pietatis cultusque unius qui super omnia est, DEI professione ornatus est: hæc omnia veteres illi non minus studiosè quam nos excoluerunt. Itaque nec circumcisionem, nec Sabbatum observare curæ illis fuit sicut nec nobis: neque à certis cibis abstinere, & alia quædam sollicitè observare quæ primus omnium Moses typicè agenda & custodienda posteris tradidit: sicut neque nunc apud Christianos quidquam horum geritur. Sed & ipsum Christum Dei distinctè cognitum habuerunt: siquidem illum ab Abrahamo quidem visum esse, Isaacō autem responsum dedisse, & cum Jacobo locutum esse; denique cum Mose, & secutis postea Prophetis sermonem habuisse superius ostendimus. Unde etiam illos Deo acceptos homines interdum reperias Christi appellatione decoratos fuisse, ut in his Prophetæ verbis: Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignè agere. Ex quibus apparet omnium primam ac vetustissimam esse religionis formam illam ab his quos dixi Deo acceptis hominibus institutam, quæ nuper per Christi prædicationem cunctis gentibus annuntiata est. Quod si Abrahamus longo post tempore circumcisionis mandatum accepisse dicitur, ante illud tamen per fidem iustificatus fuisse Scripturæ testimonio comprobatur, sic dicentis:

Gen. 15. Credidit Abraham Deo, & deputatum est ei ad iustitiam. Cumque jam ante circumcisionem talis esset, à Deo qui se ipsi videndum obtulerat, id est à Christo Dei Verbo, de iis qui posterioribus sæculis simili ac ipse ratione iustificandi essent, oraculum accepit huiusmodi: Et benedicentur in te omnes tribus terræ. Et iterum.

Gen. 22. Cum futurus sit in gentem magnam & robustam; & benedicendæ sint in eo omnes nationes terræ. Quod quidem in nobis demùm completum fuisse quivis facile deprehendet. Etenim ille per fidem in eum qui ipsi apparuerat Christum Verbum Dei fuerat iustificatus: cum à paterna quidem superstitione & pristino errore descivisset, unicum verò Moderatorem omnium Deum confessus esset: cumque virtutis operibus, non autem legis quæ à Mose postea tradita est ceremoniis

A ἀνδρα διὰ τὸ ἔχειν ἐγνώσεως καὶ διδασκαλίας, σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, καρτερίας τε βίης, & δεξιῆς ἀνδρίας, εὐσεβείας τε ὁμολογίας ἐνός & μόνου ἑσθίου πάντων Θεῶν διαπέπην, τὸ τοῦ πάντων ἐκείνοις ἐχέειν ἡμῶν ἑσθίου ἀξίως. ἔτ' οὖν σώματος αὐτοῖς ἀειδομένης ἐμελεν, ὅτι μὴ δ' ἐμὴν ἐξ Ἀβραάμ τὴν ἀπληρώσεως, ὅτι μὴ ἡμῶν ἀλλ' ἐξ ἐκείνων τῶν αὐτῶν ἀφ' αὐτῶν λακῆς, ἐξ ἐκείνων διασολῆς, ὅσα τοῖς μετέπειτα πρῶτον ἀπάντων μωυσῆος δεξιὰς ἐν συμβόλοις τελείας ἀφ' αὐτῶν δέδωκεν, ὅτι μὴ δ' ἐμὴν χριστιανῶν ταῦτα ἀλλὰ ἐσαφῶς αὐτὸν ἠδεδσαν τὸν Χριστὸν ὃ Θεὸς. εἶγε ὡφθαλμοῖς τῶν Ἀβραάμ, χρηματίσαι δὲ τῶν ἱσαακ, λελαληκέναι δὲ τῶν ἱακώβ. Μωυσεῖ τε καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα Προφήταις ὡμιληκέναι ἀφ' αὐτῶν δ' ἐκείνων ἐνθεν αὐτῶν δ' ἡ τῶν Θεοφιλέων ἐκείνωνς εὐρεῖς ἀπὸ τῆς τῶν Χριστῶν κατηξιωμένης ἀρετῶν ἡμῶν, καὶ τὴν φάσκον ἀπὸ αὐτῶν φωνῆν, μὴ ἀφ' ἡμῶν τῶν Χριστῶν, ἀλλὰ ἐν τοῖς Προφήταις μὴ μὴ πονηρέναι ὥστε σαφῶς πρῶτον ἡγεῖσθαι δὲ ἐν πάντων παλαιότατην τε καὶ δευτεροτάτην θεοσεβείας εὐρεῖν, αὐτῶν ἐκείνων δ' ἡ τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀβραάμ Θεοφιλῶν ἀνδρῶν, τὴν δεξιῶς διὰ τῆς τῶν Χριστῶν διδασκαλίας πᾶσιν ἐθνέσι κατηξιωμένην. εἶ δ' ἡ μακρὰ ποτ' ὕστερον χρόνῳ ἀειδομένης φασί τὸν Ἀβραάμ ἐν τῇ ἐκείνῃ εἰληφέναι, ἀλλὰ γε ἀφ' αὐτῆς δικαιοσύνης διὰ πίστεως μαρτυρηθείς ἀνείη, ὃ δ' ἐπὶ τῶν τῶν φάσκοντος λόγῳ. Ἰπὶς δ' οὖν δὲ Ἀβραάμ τῶν Θεῶν, ἐξ ἐλογισθῆναι αὐτῶν εἰς δικαιοσύνην. καὶ δ' ἡ τῶν ἀφ' αὐτῆς ἀειδομένης γενομένης χρησιμὸς ὑπὸ τῶν φηνῶν τῶν αὐτῶν Θεῶν ὅτι ἡν αὐτῶν ὁ Χριστὸς ὁ τῶν Θεῶν λόγος, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις τὸν ὁμοῖον αὐτῶν δικαιοῦς τρέπον μελλόντων, ῥήμασιν αὐτοῖς ἀρετῶν ἡμῶν λέγων. ἐν δ' ἐκείνῃ τῇ ἡσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ἐκ δ' ὅτι ἐξ αὐτοῖς ἐθνῶν μέγα ἐκ πολλῶν ἐν δ' ἐκείνῃ τῇ ἡσονται ἐν αὐτῶν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. τῶν δ' ἐκ ἐπιστήσεως ἡμᾶς ἐκ πεπληρωμένων πάρεσι, πίστεως μὲν γὰρ ἐκείνῃ τῇ εἰς τὸν ὀφθέντα αὐτῶν τῶν Θεῶν λόγον τὸν Χριστὸν ἐδεδικαιώθη πατρώας μηδὲν ποσὰς δ' ἐκ δ' αἰμοσύνης καὶ πλάνης βίης ἀρετῶν, ἐκ δ' ἐκ τὸν ὅτι πάντων ὁμολογήσας Θεὸν καὶ τῶν ἐργῶν δεξιῆς, ἐκ δ' ἐκ ἐκείνῃ νόμῳ ἐκ τῶν αὐτῶν μωυσῆος θεο-

